

Audiència. L'Any de la Fe. La raonabilitat de la fe en Déu

Audiència del Papa Benet XVI del 21 de novembre: “Intel·lecte i fe, davant la divina Revelació, no són estranys o antagonistes, sinó que tots dos són condició per comprendre’n el sentit, per rebre el missatge autèntic, apropant-se al llindar del misteri.”

18/12/2012

Estimats germans i germanes,

Avancem en aquest Any de la fe portant al cor l'esperança de redescobrir quanta joia hi ha en el fet de creure i de tornar a trobar l'entusiasme de comunicar a tothom les veritats de la fe. Aquestes veritats no són un simple missatge sobre Déu, una informació particular sobre Ell. Expressen l'esdeveniment de l'encontre de Déu amb els homes, trobada salvífica i alliberadora que realitza les aspiracions més profundes de l'home, els seus anhels de pau, de fraternitat, d'amor. La fe porta a descobrir que la trobada amb Déu valora, perfecciona i eleva tot allò que hi ha de veritable, de bo i de bell en l'home. És així que, mentre Déu es revela i es deixa conèixer, l'home arriba a saber qui és Déu, i coneixent-lo es descobreix ell mateix, el seu origen, la destinació, la grandesa i la dignitat de la vida humana.

La fe permet un saber autèntic sobre Déu que involucra tota la persona humana: és un «saber», és a dir, un conèixer que dóna gust a la vida, un gust nou d'existir, una manera alegre d'estar en el món. La fe s'expressa en el do de si pels altres, en la fraternitat que ens fa solidaris, capaços d'estimar, vencent la solitud que entristeix. Aquest coneixement de Déu a través de la fe no és per això només intel·lectual, sinó vital. És el coneixement de Déu-Amor, gràcies al seu mateix amor. L'amor de Déu a més fa veure, obre els ulls, permet conèixer tota la realitat, més enllà de les estretes perspectives de l'individualisme i del subjectivisme que desorienten les consciències. El coneixement de Déu és per això experiència de fe i implica, a la vegada, un camí intel·lectual i moral: assolits en la profunditat per la presència de l'Esperit de Jesús en nosaltres, superem els horitzons dels

nostres egoismes i ens obrim als veritables valors de l'existència.

En la catequesi d'avui voldria aturarme en la raonabilitat de la fe en Déu. La tradició catòlica, des de l'inici, ha rebutjat l'anomenat fideisme, que és la voluntat de creure contra la raó.

Credo quia absurdum (ho crec perquè és absurd) no és fórmula que interpreti la fe catòlica. Déu, en efecte, no és absurd, sinó que és misteri. El misteri, al seu torn, no és irracional, sinó sobreabundància de sentit, de significat, de veritat. Si, contemplant el misteri, la raó veu fosc, no és perquè en el misteri no hagi llum, sinó més aviat perquè n'hi ha massa. És com quan els ulls de l'home s'adrecen directament al sol per mirar: només veuen tenebres, però qui diria que el sol no és lluminós, és més, la font de la llum? La fe permet contemplar el «sol», Déu, perquè és acollida de la seva revelació en la història i, per dir-ho

així, rep veritablement tota la lluminositat del misteri de Déu, reconeixent el gran miracle: Déu s'ha acostat a l'home, s'ha ofert al seu coneixement, condescendint amb el límit creatural de la seva raó (cf. *Concili Vaticà II*, Const. dogm. *Dei Verbum*, 13). Alhora, Déu, amb la gràcia, il·lumina la raó, li obre horitzons nous, incommensurables i infinits. Per això la fe és un estímul a cercar sempre, a no aturar-se mai i a no aquietar-se mai en el descobriment inexhaust de la veritat i de la realitat.

És fals el prejudici de certs pensadors moderns segons els quals la raó humana estaria com bloquejada pels dogmes de la fe. És veritat exactament el contrari, com han demostrat els grans mestres de la tradició catòlica. Sant Agustí, abans de la seva conversió, cercava amb gran inquietud la veritat mitjançant totes les filosofies disponibles,

trobant-les totes insatisfactòries. La fatigosa recerca racional era per a ell una pedagogia significativa per a l'encontre amb la Veritat de Crist.

Quan diu: «compren per creure i creu per comprendre» (Discurs 43, 9: PL 38, 258), és com si relatés la seva pròpia experiència de vida.

Intel·lecte i fe, davant la divina Revelació, no són estranys o antagonistes, sinó que tots dos són condició per comprendre'n el sentit, per rebre'n el missatge autèntic, apropant-se al llindar del misteri.

Sant Agustí, al costat de molts altres autors cristians, és testimoni d'una fe que s'exercita amb la raó, que pensa i fa pensar. En aquesta línia, sant Anselm dirà en el seu *Proslogion* que la fe catòlica és *fides quaerens intellectum*, on cercar la intel·ligència és acte interior en creure. Serà sobretot sant Tomàs d'Aquino -fort en aquesta tradició- qui es confronti amb la raó dels filòsofs, mostrant quanta nova i fecunda vitalitat

racional deriva vers el pensament humà des de la unió amb els principis i de les veritats de la fe cristiana.

La fe catòlica és, per tant, raonable i nodreix confiança també en la raó humana. El concili Vaticà I, en la constitució dogmàtica *Dei Filius*, va afirmar que la raó és capaç de conèixer amb certesa l'existència de Déu a través de la via de la creació, mentre que només a la fe pertany la possibilitat de conèixer «fàcilment, amb absoluta certesa i sense error»(ds 3005) les veritats referides a Déu, a la llum de la gràcia. El coneixement de la fe, a més, no està contra la recta raó. El beat Joan Pau II, en efecte, en l'encíclica *Fides et ratio* sintetitza: «La raó de l'home no queda anul·lada ni s'envileix donant el seu assentiment als continguts de la fe, que en tot cas s'assoleixen mitjançant una opció lliure i conscient»(n. 43). En l'irresistible

desig de veritat, només una relació harmònica entre fe i raó és el camí just que mena a Déu i al ple coneixement de si.

Aquesta doctrina és fàcilment recognoscible en tot el Nou Testament. Sant Pau, escrivint als cristians de Corint, sosté, com hem sentit: *«Els jueus demanen prodigis, i els grecs cerquen saviesa, però nosaltres prediquem un Messies crucificat, que és un escàndol per als jueus i, per als grecs, un absurd»* (1 Co 1, 22 -23). I és que Déu va salvar el món no amb un acte de poder, sinó mitjançant la humiliació del seu Fill unigènit: segons els paràmetres humans, la insòlita modalitat actuada per Déu xoca amb les exigències de la saviesa grega. Amb tot, la Creu de Crist té la seva raó, que sant Pau anomena *ho logos tou staurou*, *«la doctrina de la creu»* (1 Cor 1, 18). Aquí el terme logos indica tant la paraula com la raó i, si

al·ludeix a la paraula, és perquè expressa verbalment allò que la raó elabora. Així que Pau veu en la Creu no un esdeveniment irracional, sinó un fet salvífic que posseeix una raonabilitat pròpia reconeixible a la llum de la fe. Alhora, ell té molta confiança en la raó humana, fins al punt de sorprendre's pel fet que molts, tot i veure les obres realitzades per Déu, s'obstinin a no creure en Ell. Diu en la Carta als Romans: *«El poder etern de Déu i la seva divinitat, que són invisibles, s'han fet visibles a la intel·ligència a través de les coses creades»*(1, 20). Així, també sant Pere exhorta els cristians de la diàspora a glorificar *«el Crist com a Senyor; estigueu sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui us demani raó de la vostra esperança»* (1 P 3, 15). En un clima de persecució i de forta exigència de testimoniar la fe, als creients se'ls demana que justifiquin amb motivacions fundades la seva

adhesió a la paraula de l'Evangelí,
que donin raó de la seva esperança.

En aquestes premisses sobre el nexa fecund entre comprendre i creure es funda també la relació virtuosa entre ciència i fe. La investigació científica porta al coneixement de veritats sempre noves sobre l'home i sobre el cosmos, com veiem. El veritable bé de la humanitat, accessible en la fe, obre l'horitzó en el qual s'ha de moure el camí del descobriment. Per tant cal encoratjar, per exemple, les investigacions posades al servei de la vida i orientades a vèncer les malalties. Són importants també les indagacions dirigides a descobrir els secrets del nostre planeta i de l'univers, sabent que l'home està en el vèrtex de la creació, no per explotar-la insensatament, sinó per custodiar-la i fer-la habitable. D'aquesta manera la fe, viscuda realment, no entra en conflicte amb la ciència; més aviat hi coopera

oferint criteris de base perquè promogui el bé de tots, demanant-li que renunciï només als intents que - oposant-se al projecte originari de Déu- poden produir efectes que es tornin contra l'home mateix. També per això és raonable creure: si la ciència és una preciosa aliada de la fe per a la comprensió del pla de Déu en l'univers, la fe permet al progrés científic que es dugui a terme sempre per al bé i la veritat de l'home, romanent fidel a aquest pla.

Heus aquí per què és decisiu per a l'home obrir-se a la fe i conèixer Déu i el seu projecte de salvació en Jesucrist. En l'Evangeli s'inaugura un nou humanisme, una autèntica «gramàtica» de l'home i de tota la realitat. Afirmar el Catecisme de l'Església catòlica: «La veritat de Déu és la seva saviesa que regeix tot l'ordre de la creació i del govern del món. Déu, únic creador del cel i de la terra (cf. *Sl* 115, 15), és l'únic que pot

donar el coneixement veritable de totes les coses creades en la seva relació amb Ell»(n. 216).

Confiem, doncs, que el nostre interès en l'evangelització ajudi a retornar una nova centralitat a l'Evangelí en la vida de tants homes i dones del nostre temps. I preguem perquè tots tornin a trobar en Crist el sentit de l'existència i el fonament de la veritable llibertat: sense Déu, l'home s'extravia. Els testimonis de tots els qui ens han precedit i dedicat la seva vida a l'Evangelí ho confirmen per sempre. És raonable creure; està en joc la nostra existència. Val la pena esmerçar-se per Crist; només ell satisfà els desitjos de veritat i de bé arrelats en l'ànima de cada home: ara, en el temps que passa i el dia sense fi d'eternitat benaurada.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
lany-de-la-fe-la-raonabilitat-de-la-fe-en-
deu/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-lany-de-la-fe-la-raonabilitat-de-la-fe-en-deu/) (09/08/2025)